

Het jaar van de vlinder

Brigitte van de Koeving

Voorwoord

ISBN 978-94-026-0102-2

NUR 350/402

© 2016 Brigitte van de Koevering

© 2016 Nederlandstalige uitgave: Aerial Media Company bv, Tiel

1ste druk

Dit boek is ook leverbaar als e-book: ISBN 978-94-026-0103-9

Omslagontwerp en opmaak: Teo van Gerwen

www.aerialmediacom.nl

www.facebook.com/Aerialmediacompany

Blijf op de hoogte van het laatste nieuws over onze producten en auteurs!

Schrijf je in op onze nieuwsbrief op www.aerialmediacom.nl.

Aerial Media Company bv.

Postbus 6088

4000 HB Tiel

Citaat uit song Listen van Beyonce: Songwriters Anne Preven, Beyonce Knowles, Henry Krieger, Scott Cutler, Published by Lyrics © IMAGEM U.S. LLC, Sony/ATV Music Publishing LLC, Warner/Chappell Music, Inc.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16 Auteurswet 1912, juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB, Hoofddorp).

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ooit was er een tijd dat ik dacht dat mijn inbreng het verschil zou maken. De toekomst was nog open en licht, alles was mogelijk. Wanneer ik mijn stinkende best bleef doen zou het leven goed zijn. De keuzes die je zelf maakte, bepaalden welke kant het op zou gaan.

Zou het saai worden of juist vol verrassingen? Wilde ik uitgedaagd worden of liever met de stroom mee? Wilde ik werken om te leven of daadwerkelijk iets moois toevoegen? Zou ik worden opgemerkt of in het voorbijgaan achteloos begroet?

Ouder worden maakte mij vooral wijzer en zachter. Natuurlijk zou er in de loop van de tijd pijn en verdriet zijn van gemis en afscheid nemen. Het leven zou mij in milde mate treffen, zoals de natuur het heeft bedoeld, alleen wanneer het leven lijden werd. Na een innig afscheid waarin alles zou zijn gezegd, pas dan zou de ander worden losgelaten. Rust zou weer terugkomen en de draad weer opgepakt.

Wat is noodlot en waar begint het? Heb je een rol in de mate waarin je het over jezelf afroept of kun je het keren en op afstand hou-

den? Ben je een gelovig mens wanneer je het noodlot herkent? Is er een mogelijkheid om het af te wenden wanneer bijtijds de signalen worden opgepikt?

Hoe ga je weer verder wanneer het noodlot je zo hard treft dat je nauwelijks meer op kunt staan? Geef je toe en blijf je liggen om de volgende knock-out voor te zijn? Sta je rechtop en daag je je tegenstander uit met gebalde vuisten? Ga je in meditatie toe naar verstilde acceptatie? Of lonkt toch het dempen van de pijn met drank en drugs? En heb je überhaupt een keuze in de manier waarop je omgaat met tegenslag of is ook dat voorbestemd?

Is de keuze van je partner ingegeven door geile verliefdheid of is het een aanloop op het trauma dat komen gaat? Zijn het de kinderen die ons kiezen of andersom? Waarom redt het ene slachtoffer van genocide of een natuurramp het wel en een ander juist niet?

Een psychiater vertelde mij eens dat intelligentie, humor en fantasie de drie belangrijkste factoren zijn die de kans op overleven bepalen. Niet het verwerken en het herbeleven van het trauma, maar de blik naar de toekomst geeft hoop. Het vergelijken met anderen die soortgelijke verlieservaringen hebben gehad helpt relativeren. Het doet echter niets af aan het eigen verdriet.

Maakt het besef dat de ander geleden heeft de pijn van het weggaan minder? Heeft een gelovig mens meer vrede met zijn eindbestemming? Welke betekenis heeft jouw leven ten opzichte van dat van de ander? Soms lonkt het besef dat het niet uitmaakt wat we kiezen. Dat het geen verschil maakt met wie we leven of hoe we dat doen. Dat het werk dat je het ene moment zo belangrijk vindt, het volgende moment even goed door een ander kan wor-

den gedaan. Die partner van wie je zo houdt evengoed een ander had kunnen zijn. Het tijdstip van geboorte de vaart van je leven bepaalt. De ouders bij wie je bent opgegroeid ook de burens hadden kunnen zijn. Het land van je geboorte door een adoptie kan worden ingeruild.

Hoe dacht jij over deze dingen toen jij je keuze maakte?

Dacht je dat het daar beter zou zijn?

Was je klaar hier en teleurgesteld in wat je tot dan toe had beleefd?

Heb je de liefde die je gegeven hebt niet in diezelfde mate kunnen ontvangen?

Wij hebben groot respect voor jouw keuze om je eigen weg te gaan.

Wij blijven de rest van ons leven van je houden.

Proloog

Sinds kort zit er een eekhoorn in onze perenboom, het lievelingsdier van mijn broer. Die grote tuin met de oude bomen, dat is zo'n beetje de reden dat mijn ouders ooit dit huis hebben gekocht. Het is geen bijzonder mooie tuin. Er is een grasveld omheind door wat slordige struiken. Tegen een oude, scheve muur waar de witte kalk van afbladdert, groeien verwilderde rozen.

Toen mijn ouders hier pas woonden hebben ze een appelboom geplant. Mijn moeder had daar romantische beelden bij, dat ze later als ze oud zou zijn daar met papa onder zou kunnen zitten, met de kleinkinderen spelend aan haar voeten. Het boompje draagt in het voorjaar prachtig roze bloempjes en in september geeft het appels. Die waren aanvankelijk zo zuur dat je er alleen maar appeltaart van kon maken of moes met heel veel suiker. De verwachting is dat de appels ieder jaar zoeter worden en het boompje uiteindelijk zal uitgroeien tot een volwassen exemplaar. Het bankje onder de bladerenkruin zal plaats bieden aan diegenen die er beschutting zoeken tegen regen of zon.

Achter in de tuin staat een gigantische laurier waar je in kunt klimmen en je je zo kunt verstoppen dat niemand je ziet. Toen ik klein was, kon ik verscholen in het groen, stil genieten, soms uren naar ons huis kijken. Van deze afstand leek het of ik keek naar een film waar ikzelf niet in voorkwam.

Ik zag en hoorde mijn moeder in de keuken rommelen, kletsend tegen de poes die zich rond haar benen krulde in de hoop dat er iets eetbaars naar beneden zou vallen. Mijn vader in opperste concentratie aan de piano, voorovergebogen

over de toetsen met opgetrokken schouders. En boven in de nok van ons huis, als een soort torenwachter, de vage contouren van het gezicht van mijn broertje achter zijn zolderraam.

Het raam daaronder is van mijn slaapkamer. Sinds kort zijn de muren bedekt met van dat fotolijstjesbehang. Ik spaar oude ansichtkaarten en uiteindelijk wil ik daar mijn hele muur mee vol hangen. Mijn bureau is vroeger mijn commode geweest. Mijn opa heeft die voor mij gemaakt. Hij heeft er een spiegel op bevestigd, zodat ik hem ook als kaptafel kan gebruiken.

Mijn vrienden en vriendinnen komen altijd graag hier. Wanneer we een tussenuur hebben gaan we bij ons in de keuken pannenkoeken bakken. 's Zomers is ons favoriete plekje de trampoline, waar we ons uitstrekken in de zon. Soms picknicken we onder de perenboom.

Een paar jaar geleden hingen er nog veel peren in, maar de laatste jaren steeds minder. Het lijkt erop of de boom langzaam doodgaat. Af en toe heeft hij nog een opleving, maar ieder jaar bloeit hij minder mooi en draagt hij minder fruit. Ik denk dat de boom alles heeft gegeven wat hij in zich had en lang genoeg voor iedereen heeft gezorgd. Misschien is het tijd dat de boom tot rust komt.

1

Twee werelden

Mijn naam Andrea is me door mijn biologische moeder gegeven. Ik ben geboren op 29 januari 1997 in Santafé de Bogotá. Een miljoenenstad op 1.900 meter hoogte in het Andesgebergte. De hoofdstad van Colombia. De meeste mensen kennen Colombia natuurlijk van de verhalen over de drugskartels en de FARC. De Revolutionaire Strijdkrachten van Colombia is een guerrilla-beweging waar veel jongeren zich bij aansluiten. Ooit begon deze groep vanuit de overtuiging dat de verschillen tussen arm en rijk niet zo groot zouden mogen zijn, maar later raakte de beweging betrokken bij de illegale drugshandel. De meeste mensen kennen Pablo Escobar wel, zijn naam zal voor altijd met Colombia verbonden blijven. Hij gaf leiding aan een van de grootste drugskartels in het land. Ik heb weleens gehoord dat er op het eind van zijn leven zo'n jacht op hem werd gemaakt, dat hij nergens langer dan twee uur kon blijven. Shakira is natuurlijk ook een landgenote. En waarschijnlijk weten maar weinig mensen dat Colombia het grootste bloemen exporterende land ter wereld is. Iedereen associeert het land alleen maar met drugs en geweld.

Mijn ouders kenden Colombia voor mijn komst vooral door de verhalen van een van hun favoriete schrijvers: Gabriel García Márquez. Zijn bekendste boek *Honderd jaar eenzaamheid* speelt zich af in de provincie waar ik ben geboren. Mijn roots liggen in het Macondo, het fictieve geboortedorp van García Márquez, beter bekend als Cartagena de Indias. Een streek in het noordwesten van

Colombia, waar mannen de godganse dag lamballen op het strand of een potje dammen. Ze flirten met de vrouwen die fruit verkopen, dat ze in manden op het hoofd dragen. Zijn boeken zijn eigenlijk een soort sprookjes voor volwassenen, zelf zegt hij daarover dat er in werkelijkheid dingen gebeuren die hij in zijn fictie maar niet gebruikt omdat niemand het zou geloven.

Vanaf de dag dat ik zes weken oud was, mochten mijn ouders voor mij zorgen. Ze hebben me opgehaald in het kindertehuis 'Los Pisingos', dat zoveel betekent als 'de wilde eenden'. In die tijd werd je geacht de procedure af te wachten in het land zelf. Blijkbaar was er sprake van een trage rechtbank, want we konden pas negen weken later naar Nederland. Mijn ouders vertelden later dat ze direct stimpelstapelverliefd op me waren. Ondanks dat ik veel last had van eczeem en mijn gezicht behoorlijk gehavend was, vonden ze me prachtig. De eerste weken hilde ik veel en mijn ouders wiegden me dan in slaap of namen me in bed. Ik geloof dat ze van het begin af aan alles deden wat in de meeste opvoedboeken ten eerste werd ontraden. De eerste weken verbleven mijn ouders met mij in een hotel in Bogota, maar omdat het ernaar uitzag dat het allemaal wat langer zou gaan duren, boekten zij een vliegticket naar het zonnige kustgebied: mijn geboortegrond. Hier knapte mijn tere babyvelletje zienderogen door het zachte klimaat van op en mijn ouders genoten van de gemoedelijke, losse sfeer, ver weg van de procedures en de smog van de grote stad. En daar in die kleurige, exotische wereld kwamen we tot rust en nader tot elkaar. Zoals mijn moeder het verwoordde: langzaam maar zeker kroop ik onder haar huid. Ik kan me nog herinneren hoe ze voor me zong: 'Als hij kon toveren, kwam alles voor elkaar, als hij kon toveren was niemand de sigaar, als hij kon toveren, kon toveren, kon toveren, kon toveren, dan hielden alle mensen van elkaar.' Zo vaak heb ik het gehoord dat ik de tekst zelfs na al die tijd direct weer op kan roepen.

Het voordeel van die trage procedure in Colombia was dat we al helemaal aan elkaar gewend waren voordat we in Nederland aankwamen. Mijn ouders hoefden in afwachting van de uitspraak van de rechter niets anders te doen dan de hele dag met mij bezig zijn. Ze konden 's ochtends lekker lang samen met mij

in bed knuffelen waarna een uitgebreid badritueel volgde en een babymassage. Daarna gingen ze met me wandelen in een parkje. Ze hebben me weleens verteld dat ze eindeloos naar me hebben gekeken en naar me luisterden totdat ze ieder geluidje en iedere grimas herkenden.

De eerste maanden ben ik continu bij hen geweest. In een draagzak ging ik mee op verkenningstocht. Mijn ouders waren overrompeld door de schoonheid van het Caribische deel van Colombia en genoten van de uitbundige sfeer en de vrolijkheid van de mensen daar. Ondanks de armoede die overal zichtbaar was, leken de bewoners hier minder bezorgd dan in de hoofdstad. Mannen floten naar de schaars geklede, flanerende dames en kinderen speelden met zelfgemaakt speelgoed. Een paar lappen met een touw eromheen doet dienst als voetbal. Groepjes jonge meisjes staan te kijken naar hoe twee leeftijdsgenootjes een dans doen die verliefdheid, flirten en seks lijkt uit te beelden. Erotiek en sensualiteit is bekend bij alle leeftijden. Op iedere straathoek kun je verse vruchtsappen of kokosnoot krijgen. Het lijkt of de mensen hier van de zon leven. Door de zinderende hitte op het midden van de dag komt de stad tijdens de siësta tot stilstand. In hangmatten of in de schaduw onder de palmbomen zoeken hele gezinnen verkoeling. Laat in de middag komt alles langzaam weer tot leven. De *chiva's*, kleurige open bussen waar iedereen lukraak in en uit springt, zijn allemaal voorzien van een krakkemikkige geluidsinstallatie waaruit de hele dag salsa en merenguemuziek knalt. 's Avonds rijden ze als mobiele feestzalen door de buitenwijken en worden de passagiers getraakteerd op rum. De binnenstad van Cartagena heeft veel weg van een swingende huiskamer. De felle kleuren van de rijk gedecoreerde, enigszins vervallen gevels kronkelen als slingers door het oude stadscentrum.

Als een stel backpackers, maar dan met kind, zijn mijn ouders door de streek getrokken. Slapend in de armen van mijn vader lag ik beschermd tegen de zon. Ik kreeg mijn flesje wanneer ik honger had. Zonder klok. Er was geen sprake van regelmaat, wel een alles overheersend gevoel van geluk. Daar, ver weg van de hectiek van de grote stad, drong het besef tot mijn ouders door dat hun

leven nooit meer hetzelfde zou zijn. Zij realiseerden zich dat ondanks het overheersende gevoel van zorgeloosheid er ook een verantwoordelijkheid bij was gekomen. Regelmatig werden mijn ouders door mensen aangesproken, die hun vroegen naar het waarom van mijn adoptie. En terwijl zij zich af en toe wat ongemakkelijk voelden, alsof ze een kind ontvoerden uit de eigen omgeving, reageerden de locals daar met begrip en respect. Ondanks hun ogenschijnlijke uitgelatenheid waren ze zich bewust van de pijn van het land: de armoede, de corruptie en het geweld in de grote steden.

De plaatsing van adoptiekinderen bij hun toekomstige ouders vindt plaats door middel van 'matching'. Ik weet niet zo goed wat ik me daarbij voor moet stellen, maar het is opvallend hoeveel overeenkomsten er waren tussen mij en met name mijn adoptiemoeder. Ik heb me weleens afgevraagd in hoeverre het is voorbestemd bij welke ouders je terecht komt. Hebben zij mij gevonden of ik hen?

Terwijl wij daar moesten wachten, waren familie en vrienden onze thuiskomst aan het voorbereiden. Een vriend van mijn ouders had op de muren van mijn kamer dieren geschilderd: een levensgrote giraf, een olifant en een vlinder. Pas bij de verhuizing, een paar jaar later ontdekten we achter de commode nog een schattig muisje in pasteltinten. De oma's hadden dekentjes gehaakt en truitjes gebreid. Er werd op me gewacht en naar me verlangd. Bij aankomst in Nederland zaten familie en vrienden volgens goed lokaal gebruik in tuinstoelen in de voortuin ons met een drankje op te wachten.

Ook al had ik een mooie kamer: tot een jaar of drie heb ik nauwelijks in mijn eigen bed geslapen. Mijn ouders hadden me die eerste maanden in Colombia al zoveel bij hen genomen dat ik niet meer in mijn eigen ledikant wilde. Ze wilden en konden me niet laten huilen, dat voelde zo tegennatuurlijk.

De eerste jaren woonden we in een leuk jarendertighuis aan een drukke weg. Toen ik eenmaal kon lopen, wilde ik veel naar buiten. Mijn ouders lieten de buggy thuis en gingen met me wandelen: naar de eendjes, naar de bakker of even naar de brievenbus. Later gingen we naar de speeltuin waar ik kon klimmen en klauteren. In ons piepkleine tuintje was net voldoende plek voor een zandbak,

met mooi weer een zwembadje en in de deuropening van de schuur hing een schommel.

Mijn eerste eigen herinnering is het moment waarop ik samen met mijn ouders op weg ben naar mijn broertje Fabio.

Na wat voor mij als een eindeloos lange autoreis voelde, kwamen we aan op een kamer waar ik dacht hem voor het eerst te zullen zien. Als je tweeëneenhalf jaar oud bent, heb je nog geen begrip van tijd en ruimte: de hotelkamer in de buurt van Schiphol was in mijn beleving het kindertehuis in Bogota, de eindbestemming van onze reis. Mijn ouders hebben me later dit verhaal heel vaak verteld. De trip naar Amsterdam, een reis van anderhalf uur, was ik doorlopend aan het praten en kon ik nauwelijks in mijn autostoeltje blijven zitten. Peuters zijn over het algemeen al druk en beweeglijk, maar ik was, volgens de overlevering, toen echt een ongelofelijke stuiterbal.

Aan de weken voorafgaand aan het vertrek of aan de urenlange vliegreis heb ik geen herinneringen, maar het moet een spannende en hectische tijd zijn geweest. In Colombia was het in die periode erg onrustig. De FARC was zelfs actief in en om de hoofdstad. Het eerste vertrek was gecancelld vanwege de spanningen in het land. Achteraf denk ik dat het moment dat ik die hotelkamer binnenstormde, omdat ik dacht een blik op mijn broertje te kunnen werpen, de eerste grote teleurstelling in mijn leven moet zijn geweest. Het zou nog drie dagen duren voordat ik hem echt kon knuffelen. Een ontstellend lange tijd voor een peuter. Als eerste, nog voor mijn ouders, mocht ik hem zien. Een mollig, bruin baby'tje van zo'n zes weken oud met gitzwarte haartjes en grote onderzoekende ogen. Een soort kleine, tevreden boeddha.

Natuurlijk heb ik me vaak afgevraagd wat nu mijn eigen herinneringen zijn en wat momenten zijn die bij je opkomen bij het zien van foto's of het horen van verhalen. Maar vanaf het moment dat ik mijn broertje zag, hield ik van hem. Wanneer ik in een van de vele albums kijk die mijn moeder voor ons heeft vol-

geplakt met foto's, zie ik ons altijd samen. En hoewel we biologisch geen broer en zus zijn, is onze band altijd minstens zo sterk geweest als een bloedband kan zijn.

Ik geloof dat we die tweede keer zo'n zeven weken in Colombia zijn gebleven om alle papieren voor de adoptie in orde te maken. In al die tijd hebben mijn ouders geen spoor van jaloezie bij me kunnen ontdekken. Dat was zeer verwonderlijk, want in die tijd was ik een temperamentvolle peuter die niet van plan was om speelgoed te delen. Het schijnt dat ik mijn frustratie heb gekoeld op een vriendinnetje dat al evenmin goed samen kon spelen. Volgens mijn ouders was ik wel enigszins teleurgesteld dat mijn kleine broertje aanvankelijk een wat slome speelkameraad bleek, maar gelukkig ontdekte ik dat ik heel goed doktertje met hem kon spelen.

Uiterlijk lijken we niet op elkaar, mijn broer en ik, op onze bruine huid na dan misschien. Alles wat bij mij rond is, is bij hem recht. Ik heb wat meer de Caribische genen, volgens de directrice van het kindertehuis ben ik *one of the happy people from the coast*. Mijn broer is een mix van een Peruaanse vader en een Colombiaanse moeder. Bij de kapper hebben ze altijd moeite zijn dikke haar te knippen, liever snijden ze het. Hoe vaak men wel niet de vraag heeft gesteld of hij wel mijn echte broer is? Mensen zijn vaak erg nieuwsgierig en willen weten hoe het nu precies zit.

Rond mijn derde werd ik me bewust van verschillen, dat ik anders was dan de meeste kinderen. Op de peuterspeelzaal was ik het enige gekleurde kind. Op de school die ik daarna bezocht zaten nauwelijks allochtone kinderen. Een tijd lang liet ik als het regende mijn capuchon af, zodat de regen mijn kleur weg kon spoelen. Rond die tijd hebben mijn ouders me uitgelegd dat mijn uiterlijk niet te maken had met het weer, maar met het feit dat ik uit andere ouders ben geboren. Ik geloof niet dat ik dat heel vreemd vond, ik nam het voor kennisgeving aan. Pas later, doordat anderen er zoveel vragen over stelden, drong het tot me door dat ik een apart geval was.

Ik was een pittige, ondernemende peuter die continu hees was van het vele praten.

Ik vind het bijna gênant om naar filmpjes van vroeger te kijken, zo aanwezig was ik toen. Mijn ouders zullen het af en toe best lastig hebben gevonden hoe ze met me om moesten gaan. Mijn vader vertelde altijd dat ik zo vroeg wakker was dat hij op zaterdag om zeven uur 's ochtends al de hele krant uit had met alle bijlages.

Eenmaal op de peuterspeelzaal werd ik rustiger en misschien zelfs wat verlegen. Ik kan me nog herinneren hoe ik me voelde wanneer ik jarig was en ik met een kroon op mijn hoofd op de troon moest zitten. Alle kinderen kwamen me dan een handje geven in ruil voor een traktatie. Doodeng vond ik dat. In de kringgesprekken luisterde ik liever naar de verhalen van anderen dan dat ik zelf vertelde.

Ondanks dat ik erg moest wennen is de periode van de basisschool vooral een heerlijke onbekommerde tijd geweest. Veel vriendinnetjes, altijd buiten spelen en weinig om me zorgen over te maken. Ik werd veel uitgenodigd op feestjes, zowel bij de jongens uit mijn klas als bij de meisjes. Toen ik negen jaar was vonden mijn ouders dat ik wat weerbaarder mocht worden en ze deden me op judo. Ik geloof dat ik tot en met de oranje band ben gekomen. Uit die tijd kan ik me ook herinneren dat ik soms lang kon blijven hangen in een bepaald gevoel. Wanneer ik bijvoorbeeld ruzie had met een vriendinnetje, dan kreeg ik die vervelende gedachten niet makkelijk uit mijn hoofd.

Mijn moeder herkende dat gepieker van toen ze zelf een kind was en liet me een cursus meditatie doen. Ik leerde om in mijn gedachten terug te gaan naar een bepaald moment. Op die manier lukte het me een ruzie bij te leggen zodat ik er daarna niet meer over na hoefde te denken. Soms visualiseerde ik een strand en voelde ik de warmte op mijn huid van de ondergaande zon. Een andere keer zat ik in een immense bibliotheek, zo een waar je met een ladder omhoog moet klimmen om een boek van de bovenste plank te pakken. Ik was namelijk dol op boeken en lezen.

Mijn opa en oma van mijn vaderskant zorgden voor ons wanneer mijn ouders moesten werken. Dat deden ze tot we naar de middelbare school gingen. In

het begin waren we bij hen, later kwamen ze bij ons thuis. Ze hadden altijd alle tijd en konden hele middagen spelletjes doen of gingen uren met ons wandelen. Oma vertelde over de snoepwinkel van haar vader en ze hadden altijd wel een mooie film voor als we moe waren. Ik luisterde graag naar de verhalen van mijn ouders, maar ook naar die mijn oma me vertelde. Wanneer ik terugdenk aan mijn kindertijd, zijn het vooral de verhalen die me het meeste bijstaan en me vervullen van een gevoel van verlangen en weemoed. Later, toen ik al op de middelbare school zat, vond ik het nog steeds af en toe fijn om een nachtje bij opa en oma te logeren. Samen met mijn broer hadden we daar ons tweede huis, een veilige plek waar we niets hoefden en er geen vragen en eisen werden gesteld. Ik kon daar in alle rust dagdromen hoe het zou zijn om schrijfster te zijn. Want wat kon er nu fijner zijn dan alle spannende dingen die je meemaakt op te schrijven in je mooiste schrift? Het liefst met een vulpen op van dat dikke, crèmekleurige papier. Mijn broer kon de tekeningen erbij maken, want dat was zijn talent en papa zou ervoor zorgen dat het uiteindelijk een echt boek zou worden. Met een harde kaft en een rood lint zodat je wist waar je was gebleven. Iedereen zou mijn boeken kopen en later zouden er films van worden gemaakt of langlopende televisieseries.

Ik weet niet wanneer de twijfel over de haalbaarheid van mijn plannen erin is geslopen. Mijn ouders vertelden ons dat we alles konden worden wat we maar wilden. Je kon zelf kiezen hoe je leven eruit zou zien. Alles was mogelijk, de beslissing was aan mij. Een ding stond voor mij al op jonge leeftijd vast: ik zou het leven niet zomaar aan me voorbij laten gaan. Het zou groots en meeslepend worden. Door mijn adoptie was ik een zondagskind. Het was mijn karma dat ik in dit welvarende land met zoveel mensen om me heen die me lief hadden op mocht groeien. Dat mocht niet domweg voorbij gaan. Mijn leven zou niet voor niets zijn.

2

Muziek als voedsel

Muziek is altijd belangrijk geweest in ons gezin. Even heb ik heel kort het idee gehad om viool te gaan spelen, waarschijnlijk vanwege Lisalotte. Mijn hele basisschooltijd ben ik innig bevriend geweest met haar. Zij kwam uit een gezin waar op hoog niveau werd gemusiceerd, moeder dwarsfluit en piano, het zusje cello en mijn vriendinnetje dus viool.

Maar er stond al een piano in onze huiskamer en volgens papa was dat juist een prima basis om later viool te gaan spelen. Natuurlijk hoopte hij dat tegen de tijd dat ik voorbij het repertoire van *Vader Jacob* was, ik zoveel plezier aan de piano zou beleven dat ik het hele idee van vioolles zou laten varen. Het paste niet bij de opvoedstijl van mijn ouders om mijn keuzes te bepalen, maar er werd wel met zachte hand gestuurd. Achteraf heb ik geen spijt gehad van de piano.

Mijn vader speelt al van kinds af aan. Als hij thuiskomt van zijn werk is het eerste wat hij doet een half uur muziek maken. Je ziet hem dan langzaam ontspannen. In het begin zit zijn hoofd nog strak op zijn schouders, maar na verloop van tijd zie je hem als een schildpad zijn nek uitsteken. Dat is meestal het moment dat hij van klassiek overgaat op, laten we het, improvisatie noemen.

De laatste jaren ontwikkelde mijn muzieksmaak zich meer en meer richting jazz. Ik ontdekte Billie Holiday: wat een ongelofelijke stem. Zij is in staat om me een brok in mijn keel te bezorgen en haar unieke geluid geeft me kippenvel van mijn tenen tot mijn kruin. Alsof al het leed en het verdriet dat haar leven kleurde, samenkwamen in die krakende, van pijn verscheurde toon. Haar stijl is

ongekend en de timing waarbij ze achter de tel zingt, ongeëvenaard. Met name de latere opnames waarbij haar stem rauwer en doorleefder klinkt geven haar composities een dramatische lading. De worsteling met het leven, de drank, de drugs en haar liefde voor foute mannen, maken dat de nummers overtuigend en echt zijn. Op mijn kamer hangt een prachtige foto, die dateert uit de periode waarin ze het meest succesvol was. Ik voel me op een of andere manier sterk met haar verbonden en heb me daarom in haar leven verdiept. Alsof ze een soort soulsister voor me is. Vooral het nummer *Strange fruit* heeft veel betekenis voor me, omdat ik me de laatste tijd ook weleens als een vreemde voel.

De muzikanten rondom Billie Holiday waren een mix van blank en zwart, wat in die tijd nogal ongebruikelijk was. De tekst verhaalt over het racisme in met name het Zuiden van de VS en het lynchen van twee zwarte Amerikanen door de leden van de Ku Klux Klan: 'Strange fruit hanging from the poplar trees.'

Wat me ook is bijgebleven, is het verhaal dat mama me vertelde over Rosa Parks. De eerste zwarte vrouw die het durfde om in de bus voorin te gaan zitten, wat leidde tot enorme rellen. Dat één persoon met een ogenschijnlijk kleine daad van protest zo'n enorm verschil kan maken!

'Wist je trouwens dat het nummer *Happy birthday* van Stevie Wonder over de verjaardag van Martin Luther King gaat?' En uiteindelijk kwamen we dan na zo'n sessie algemene ontwikkeling toch weer bij de muziek uit. Ik weet niet of het door deze verhalen kwam dat ik op een gegeven moment het gevoel ben gaan ontwikkelen dat ik, net zoals Rosa Parks, een verschil wilde maken.

Ik heb altijd wel een zwak gehad voor de zwarte muziek met de verhalen over de gekwelde levens van muzikanten. In het laatste jaar van de middelbare school heb ik een werkstuk gemaakt over Ray Charles. Zijn levensverhaal had ik eerder al gezien in een film. Het gegeven dat je zo jong je broertje verliest en niet zolang daarna je gezichtsvermogen en dat je dan toch in staat bent zulke mooie dingen te maken. Ik kon maar geen einde breien aan mijn werkstuk en bleef maar schuren en schaven om het nog beter en completer te maken. Dat zit toch in me, dat ik vind dat het altijd beter kan. Uiteindelijk heb ik het met veel moeite

ingeleverd. Ik kon er bijna geen afstand van doen, maar ik liep achter met mijn andere huiswerk, dus ik moest wel.

Bill Evans heb ik ontdekt doordat mijn vader bladmuziek en cd's van hem had. Een van de weinige blanke jazzmuzikanten die ik bewonder, maar ook hij is bepaald geen vrolijke man. Volgens mijn vader leed hij aan depressies en gebruikte hij heroïne. Dat hoor je ook wel aan bepaalde stukken, bijvoorbeeld aan *You must believe in Spring*. Zijn compositie *For Nenet* heb ik nog voor mijn eindexamen gespeeld. Door naar zijn muziek te luisteren begreep ik dat het bij pianospelen niet zozeer gaat om het spelen van noten maar meer om het aanslaan van akkoorden. Bij hem voelde ik ook voor het eerst de noodzaak van improvisatie. Zoals hij het zelf zegt is muziek niet iets statisch, maar iets wat ontstaat in het moment. Het is veranderlijk en afhankelijk van je stemming. Hij wakkerde mijn liefde voor de piano weer aan, doordat ik ineens het enorme belang begreep dat dit instrument heeft voor het ritme, de melodie en de harmonie binnen de jazz. Maar bovenal merkte ik dat zijn muziek me rustig kon maken. Soms, wanneer ik down ben, helpen zijn akkoorden om me weer beter te voelen. Hoe is het toch mogelijk dat je zulke mooie composities kunt bedenken, een begenadigd pianist bent en dan toch het geluk niet kunt vinden?

Door zijn muziek te spelen had ik een manier gevonden om me te onderscheiden van mijn broer, die al snel iedereen in ons gezin voorbijstreefde qua virtuositeit aan de piano. Hoewel er geen sprake was van jaloezie heb ik het wel lastig gevonden dat ik zo ontzettend hard moest werken om de pianostukken die me neer Zimmerman (nee, dit is geen pseudoniem, mijn pianoleraar heet echt zo) mij aandroeg, in te studeren, terwijl hij ze ogenschijnlijk met twee vingers in zijn neus binnen een paar dagen subliem speelde.

Het feit dat mijn ouders me altijd complimenteerden dat ik zoveel gevoel in mijn muziek kon leggen vond ik een doodoener. Pas de laatste jaren is het plezier in het spelen weer een beetje terug. De klassieke componisten was ik zat. Over mijn eigen muzikaliteit heb ik me altijd erg onzeker gevoeld. Ik voelde me sowieso altijd de underdog van mijn broertje, zeker wat betreft de tech-

niek. Mijn ouders hebben me nooit gepusht, wat je weleens bij anderen hoort. ‘Muziek moet uit je hart komen,’ zeiden ze, ‘dat kun je niet forceren.’ Daarbij is mijn pianoleraar de leukste en de beste leraar die je je maar kunt wensen. Hij zorgde altijd dat ik andere stukken kon spelen dan mijn broer. Ik heb eens een keer een weddenschap met hem afgesloten of het me wel of niet zou lukken een stuk te spelen. Als het me zou lukken, zou hij op zijn handen gaan staan. Ik heb zo mijn best moeten doen om dat stuk onder de knie te krijgen en ik heb het voor mekaar gekregen. Hij heeft het gedaan en is zijn belofte nagekomen, dat was lachen!

Op school had ik muziek als eindexamenvak. Alles beter dan wiskunde, dacht ik, maar wat heb ik me daarin vergist. Wat een moeilijk vak bleek het uiteindelijk te zijn! Met name solfège vond ik een hel. Solfège is een training van je muzikaliteit door middel van zangoefeningen, waarbij een melodie gezongen wordt zonder de tekst en met alleen de namen van de noten. Het doel is het muzikale gehoor te vergroten en door van het blad te zingen grip te krijgen op ritme en melodie. Nu vind ik van mezelf dat ik absoluut niet kan zingen en ik schaamde me ook altijd als ik op een podium moest staan. Zelfs in een koor zorgde ik er altijd voor dat ik helemaal achterin stond, zodat niemand me zou zien. Ik probeerde dan een beetje te playbacken, bang dat wanneer ik te veel volume zou maken, anderen om zich heen zouden kijken waar dat sonore gebrom toch vandaan kwam. Huilend heb ik geoefend voor een presentatie op school waarbij ik solo moest zingen. Het dieptepunt was rond kerst toen we met de muziekklass op een suf festival, in Dickens stijl, kerstliedjes moesten zingen. Alsof het al niet erg genoeg was, moest ik ook nog een of andere soepjurk aan en een soort lampenkap op mijn hoofd. Zie je het al voor je: een donker meisje met een grote bos krullen in een enorme gele jurk met roesjes en linten? Ik vraag me af of er in de tijd van Dickens überhaupt al donkere mensen in Engeland waren. Misschien als slaaf, maar toch zeker niet in een ‘mooie’ jurk zingend in een koortje. Achteraf gezien had ik dat misschien als argument in moeten brengen om niet mee te hoeven doen.

De enige keer dat ik mezelf echt tot het uiterste heb ingespannen om op een podium iets te spelen, was tijdens de diploma-uitreiking na mijn eindexamen. Ik heb toen voor mijn hartsvriendin *Claire de Lune* gespeeld van Debussy, omdat ze Claire heet en omdat het een van mijn favoriete muziekstukken is. Ik vond dat ze dat had verdiend omdat ze gedurende mijn hele middelbareschooltijd er altijd voor me is geweest. Dat was wel een mooi momentje.

Van alle klassieke componisten is Debussy wel mijn favoriet. Als vernieuwer in de muziek is hij een inspiratiebron geweest voor veel jazzmuzikanten en andersom heeft hij ook weer invloeden van bijvoorbeeld ragtime gebruikt in zijn stukken. Het komt erop neer dat ik eigenlijk niet kan kiezen en waarom zou ik ook. Soms verbaas ik me daar weleens over, dat die werelden van verschillende muziekstijlen en smaken zo gescheiden zijn. Alsof je niet de ene keer van het een en de andere keer van het ander mag proeven.

Nog niet zo heel lang geleden ben ik met mijn moeder naar een concert geweest van een groot symfonieorkest die onder andere het *Adagio for Strings* van Samuel Barber speelden. Mama was helemaal over de zeik omdat iemand tijdens het stuk een hoestbui kreeg en weigerde de zaal te verlaten. Weg was de betovering! Uiteindelijk hadden we dan toch wel lol om al die chique, beetje stijve mensen. Er waren bijna geen jongeren. Ik denk wel dat we opvielen: zo’n blonde moeder met een donker meisje. Soms dacht ik: wat zouden anderen nu van ons denken? Wat klopt er niet in het plaatje? Als papa er niet bij was had ik natuurlijk nog het product kunnen zijn van een donkere vader en een blanke moeder. Uiteindelijk hield het me nooit lang bezig, want juist de momenten met mijn ouders en met mijn broer behoorden, denk ik, tot de gelukkigste momenten in mijn leven.

Waar ik me weleens over heb verbaasd is het toeval dat iemand met zoveel talent voor een bepaald instrument, zoals mijn broer voor de piano, ook daadwerkelijk de kans krijgt die talenten te benutten. Wat als hij geadopteerd zou zijn door een gezin waar muziek geen enkele rol speelde? De laatste tijd houdt het me erg bezig. Niet alleen mijn Colombiaanse roots maar ook mijn adoptie op zich.

Waarom ben ik juist door deze ouders geadopteerd? Wat hebben zij mij geleerd of ben ik degene die hen iets heeft te leren? Wat is erfelijk en wat wordt door opvoeding bepaald?

Qua uiterlijk lijk ik op mijn 'buikmoeder' zoals ik mijn biologische moeder soms noem om het onderscheid te maken met mijn adoptiemoeder. Dat weet ik omdat ik een kopie heb van een identiteitsbewijs, waarop haar gezicht staat afgebeeld. Het is een mooi en vriendelijk gezicht. Volgens de directrice van het kindertehuis is ze erg betrokken en zorgzaam voor anderen. Ik denk dat ik op haar lijk. Maar ik hoor ook vaak dat er veel gelijkenissen zijn met mijn adoptiemoeder. We hebben allebei een flinke bos krullen, alleen zijn die van mij donker en die van haar blond. Blijkbaar gebruik ik op dezelfde manier mijn handen bij het praten en kijk ik mensen net zo aan als zij dat doet, wanneer ik met ze in gesprek ben. We kunnen in ieder geval heel hard om dezelfde dingen lachen. Een beetje leedvermaak zit daar wel bij, vooral papa is een geliefd object om af en toe uit te lachen. Vooral als hij beweert dat iets helemaal niet om te lachen is, komen we niet meer bij. Maar ik dwaal af, terug naar de muziek.

Met mijn moeder ben ik veel naar concerten geweest: we gingen naar optredens in de Effenaar en we bezochten het North Sea Jazz tijdens de voetbalfinale van 2010. Dat laatste concert was overigens een toevalstreffer. Papa had vlak van tevoren zijn knieband gescheurd bij een potje volleybal. Hij heeft geloof ik één keer gesprongen en direct zijn knie verdraaid. Sport is niet een van zijn talenten. En wat zijn pech werd, bleek mijn geluk: ik mocht in zijn plaats mee. Op mijn dertiende ging ik voor het eerst naar Pinkpop. Mijn moeder dacht eerst dat ik veel te jong zou zijn voor een festival met dronken mensen die boven op kleine meisjes staan te springen. Zij kon altijd enorm principieel doen en vijf minuten later helemaal om zijn. Ik weet niet precies hoe ik dat deed maar ik kreeg haar vrij snel op andere gedachten. Dat jaar zag ik John Mayer spelen: vlak voor zijn optreden was het zachtjes gaan regenen. Niemand haalde het in zijn hoofd een paraplu op te steken en zo het zicht voor

degene die achter stonden te belemmeren. Later hoorde ik dat hij zich tijdens dat optreden al heel ziek voelde, de volgende dag heeft hij alle concerten afgezegd. Maar die avond, speciaal voor mij en misschien een heel klein beetje voor mijn moeder, ging hij tot het gaatje. Ik denk dat het ook meteen mijn mooiste Pinkpop-jaar was. Voor alles is een eerste keer en misschien is dat ook wel wat me af en toe zo weemoedig maakt, dat je weet dat een tweede keer altijd minder is!

Af en toe mocht ik zelfs met vrienden van mijn ouders mee naar een concert. Zo ben ik ooit meegegaan naar de Red Hot Chili Peppers met Triggerfinger in het voorprogramma. Triggerfinger zijn een paar ontzettende ruige kerels, maar wel met een zachte Vlaamse tongval, waar al die vriendinnen van mijn moeder een beetje week van werden. Achteraf vond ik het voorprogramma beter dan de hoofdact. Je ziet toch vaak dat die wereldberoemde grote stadionbands een kunstje doen en hun repertoire een beetje af lijken te raffelen. Bloedheet was het die dag in het Goffertpark in Nijmegen.

Mijn ouders stonden altijd erg open voor mijn muzieksmaak. Ze luisteren zelf zelden of nooit naar de radio, behalve misschien tijdens het autorijden. Eerder luisteren ze naar cd's met muziek uit hun jeugd. Wanneer ik iets moois had ontdekt, liet ik het vaak aan ze horen. Mijn moeder vertelde aan anderen dat ik haar muzikale kompas was, dat ik haar met nieuwe muziek in aanraking bracht.

Een van de laatste concerten die we hebben bezocht is dat van Gregory Porter die op een jazzfestival optrad in Perugia. We waren dat jaar op vakantie in Italië en verbleven op een paar uur rijden van die stad. Mijn ouders boekten een overnachting en gingen ernaartoe.

Perugia is een prachtige oude stad, boven op een berg gebouwd. Die sfeer daar: strak blauwe lucht, vrouwen in de mooiste, blote jurken op hoge hakken, knappe mannen met goed verzorgd haar en strak in het pak. 's Avonds zat iedereen buiten te eten aan mooie, met wit damast gedekte tafels, bediend

door vriendelijke obers. Wat een perfectie! Wonen in een openluchtmuseum en dan theaters bezoeken in de prachtigste outfits, eten in de beste restaurants en slapen in vijfsterrenhotels, stel je toch eens voor!

Daarmee vergeleken was het hotel dat mijn ouders hadden uitgezocht toch een beetje behelpen. Volgens mijn moeder was het een oud, sfeervol klooster, net buiten de stad. De weg ernaartoe was een drama. In heel Perugia is er eenrichtingsverkeer, dus als je een keer een afslag mist en je moet omdraaien, heb je een probleem. Uiteindelijk had mijn vader zich zo klem gereden dat mijn moeder op de weg is gaan staan om het tegemoetrijdende verkeer tegen te houden zodat mijn vader de auto kon keren. Wat een stress! En dan dat hotel! De bedden waren schoon en er was stromend water, maar sfeer heb ik niet kunnen ontdekken. Het concert maakte echter alles goed. In een klein theatertje met stoeltjes van rode pluche en barokke balkonnetjes hoorden we een van de mooiste stemmen ooit. Mijn vader was diep onder de indruk en bij mijn moeder liepen de tranen over haar gezicht. Op zo'n moment voelde ik me ook wel trots dat ik het goed had ingeschat en dat zijn muziek mijn ouders zo kon ontroeren. Zoals hij daar stond op dat kleine podium, een grote donkere man met een muts voorzien van oorkleppen, bijna in zichzelf gekeerd. Volgens mijn moeder is het een hele lieve man, zij kan aan de hand van de muziek mensen allerlei eigenschappen toedichten. Ik denk dat het voor haar onverteerbaar zou zijn als iemand met een slecht karakter mooie muziek zou maken. Maar ik snap wel wat ze bedoelt: het is de ontroering die je voelt bij het horen van zijn muziek, een mix van soul, jazz en gospel. Zijn grote inspirator is Nat King Cole en dat hoor je ook wel. Allebei zijn het geweldige performers en met name de ballads die zij vertolken gaan door merg en been. Luister maar eens naar *When I fall in love* van Nat King Cole en zet daarna een cd op van Porter en laat *Be Good or Painted on Canvas* maar eens op je inwerken. Na thuiskomst heeft mijn moeder zijn muziek grijsgedraaid; ze kreeg maar geen genoeg van dat donkerbruine stemgeluid. Na afloop van het concert heb ik in de foyer nog even vlak bij Gregory gestaan. Ik heb niet geprobeerd om met hem op de foto te gaan. Dat vind ik zo kinderachtig.

Het laatste concert dat ik heb gezien is dat van Beyoncé, samen met mama, een vriendin en mijn broer. Ik denk dat zij in alle opzichten mijn grootste idool van deze tijd is. Sowieso wat haar uiterlijk betreft. Ik weet dat je je niet moet spiegelen aan dit soort iconen en toch kan ik het niet laten. Mama zegt altijd dat alle vrouwen in die bladen gefotoshopt zijn, maar dat geldt niet voor haar. We zaten vrij dichtbij en ik heb geen pukkeltje kunnen ontdekken. Prachtige lange benen, haren tot op haar billen (*so what* dat het extensions zijn) en een ongelofelijke stem. Dan is ze ook nog getrouwd met een van de coolste mannen in de muziek-industrie, Jay-Z, en heeft ze een kindje.

Het nummer *Listen* heb ik ontelbaar vaak beluisterd en heeft een speciale betekenis voor me. Met name in de periode rond mijn eindexamen, waarin ik me zo onbegrepen voelde door alles en iedereen, heb ik mijn ouders weleens gezegd dat ze de tekst van dit liedje maar eens tot zich door moesten laten dringen, dan zouden ze het snappen. Ik wilde het alleen doen, wilde los, volledig vrij zijn, begreep niet waarom zij zich zo'n zorgen om me maakten. Ze keken naar me met verschrikte, verontruste gezichten. Ze lazen de tekst en ik zag dat het snoeihard binnenkwam.

Listen, I am alone at a crossroads

I'm not at home, in my own home

And I've tried and tried

To say what's on my mind

You should have known

Oh, now I'm done believing you

You don't know what I'm feeling

I'm more than what you made of me

I followed the voice you gave to me

But now I've gotta find my own

*I don't know where I belong
But I'll be moving on
If you don't
If you won't*

*Listen to the song here in my heart
A melody I start
But I will complete –*

Het was een periode waarin ik keer op keer in discussie ging over mijn toekomst. Alsof het nummer voor mij persoonlijk was gemaakt, leende ik de woorden die ik wel uit had willen schreeuwen. Het was allemaal zo dubbel en zo verwarrend. Het ene moment duwde ik mijn ouders van me af om me het volgende moment weer in hun armen te storten.

3

Mijn moeder

Als ik het over mijn moeder heb, dan heb ik het over mijn adoptiemoeder. Hoe kun je zoveel van iemand houden en tegelijkertijd zo boos op diegene zijn? In het voorjaar van 2014 en de daaropvolgende zomermaanden liepen de gemoederen thuis hoog op. Mijn moeder lokte het uit, vroeg er letterlijk om. Ze wilde dat ik mijn masker van gemaakte opgewektheid zou laten vallen. Terwijl ik zo mijn best deed om de schijn op te houden, prikte zij er dwars doorheen. Het voelde alsof ze mijn schuilplaats had ontdekt, alsof ze mijn best bewaarde geheim zou gaan onthullen.

Er is een aantal dingen dat je moet weten, wil je mijn moeder kunnen begrijpen. Eigenlijk is ze een beetje een wereldverbeteraar. Soms is dat aandoenlijk, maar ik kan me er af en toe ook vreselijk aan ergeren. Vroeger wilde ze altijd naar het buitenland, liefst om ontwikkelingswerk te doen. Toen ze mijn vader ontmoette, moest ze haar plannen bijstellen. Hij studeerde Nederlands en wilde allesbehalve verre reizen maken. Hooguit een paar weekjes per jaar op vakantie, het liefst nog binnen Europa, om heel specifiek te zijn: Frankrijk. Verder wilde hij eigenlijk niet. Tijdens de eerste jaren dat ze samen waren, is mijn moeder een aantal keer een paar maanden in de tropen geweest. Mijn vader schreef haar talloze brieven, velletjes vol, op van dat dunne, blauwe luchtpostpapier. Blijkbaar deed hij dat goed, want uiteindelijk was mijn moeder niet bestand tegen zoveel vasthoudendheid en is ze voor hem teruggekomen.

Toen ze elkaar pas leerden kennen, waren ze in veel opzichten totaal verschil-